

Rapport

Opinieonderzoek stikstof

Opinieonderzoek I&O Research in opdracht van Trouw

Colofon

Opinieonderzoek Stikstof

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2022/

Datum

juni 2022

Auteurs

Asher van der Schelde

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

	Zorgen over stikstof, maar ook begrip voor boer	4
2	Zorgen en vraag om actie vanuit kabinet	10
2.1	Meerderheid Nederlanders maakt zich zorgen om stikstof	10
2.2	Een op vijf ziet geen probleem	12
2.3	Bijna de helft wil nu meer actie van kabinet	13
2.4	Toelichtingen bij mening omtrent stikstof	14
3	Steun voor boerenprotesten	16
3.1	Bijna de helft staat achter boerenprotesten	16
3.2	Rechts-conservatieve kiezer steunt de protesten	17
3.3	Stedelingen en hoog opgeleiden zijn terughoudender	18
3.4	Protest in straat van politici sterk afgekeurd	18
4	Houdingen t.o.v. beleid	19
5	Onderzoeksverantwoording	20

Zorgen over stikstof, maar ook begrip voor boer

De Nederlandse politiek wordt de afgelopen weken gedomineerd door de stikstofproblematiek. Op vrijdag 10 juni kondigde het kabinet aan dat in veel delen van Nederland de stikstofuitstoot met 70 procent moet worden verlaagd om kwetsbare natuur te beschermen. Ten gevolge hiervan zullen veel boeren, voornamelijk rondom natuurgebieden, hun veestapel sterk moeten verkleinen of zelfs stoppen met hun bedrijf.

De dag nadat het voorstel naar buiten kwam stemde het VVD-congres met een kleine meerderheid van 51 procent tegen de plannen. Minister Van der Wal van Natuur en Stikstof (VVD) liet vervolgens weten niet van plan te zijn de plannen aan te passen en dat de Tweede Kamer nu aan zet is. Op 14 juni maakte een andere regeringspartij, het CDA, bekend het voorstel te willen aanpassen. Volgens fractieleider Pieter Heerma 'moet het op cruciale punten echt anders wil zijn partij tekenen voor de stikstofplannen'.

De kritiek op de plannen is het sterkst vanuit de agrarische sector. De afgelopen tijd organiseerden belangengroepen zoals Agractie, LTO en Farmers Defence Force meerdere demonstraties op o.a. het Malieveld. Ook trokken tientallen boeren van actiegroep Voll Gass naar het huis minister Van der Wal en werd het spoor tussen Vorden en Winterswijk geblokkeerd door tractoren.

Dit onderzoek

Om goed in kaart te brengen wat de Nederlandse bevolking vindt van de problematiek en de boerenprotesten heeft I&O Research een opinieonderzoek uitgevoerd in opdracht van Trouw. Een deel van de bevindingen kunnen worden vergeleken met een eerdere [meting](#) uit oktober vorig jaar. Dat betrof een onderzoek in opdracht van de Volkskrant.

Belangrijkste bevindingen

- De meerderheid van de Nederlanders (59%) maakt zich veel of enige zorgen over de uitstoot van stikstof en de impact op het milieu
- Meer mensen willen meer actie (44%) vanuit het kabinet tegen de stikstof-uitstoot dan minder actie (23%). In oktober 2021, toen er nog geen duidelijke plannen waren om de uitstoot tegen te gaan, wilde 60 procent nog dat er meer werd gedaan
- Ten opzichte van die meting in oktober is ook de steun voor de boerenprotesten toegenomen. Bijna de helft (45%) zegt achter de protesten te staan, dit was 38 procent
- Wel zien we een duidelijke afkeer tegen het protesteren nabij het huis van politici, zoals Minister Van der Wal overkwam
- Slechts een kwart van de bevolking vindt dat het huidige stikstofplan zonder aanpassingen snel moet worden ingevoerd
- VVD- en CDA-kiezers zijn sterk verdeeld over de weg die het kabinet moet inslaan m.b.t. de stikstofproblematiek

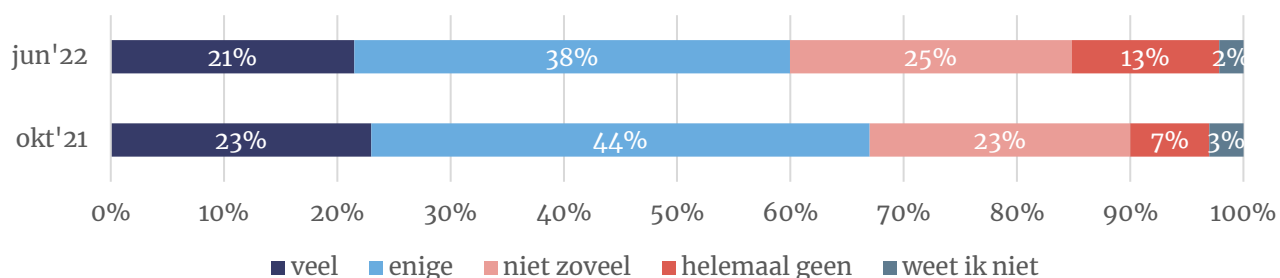

Meerderheid maakt zich zorgen

Zes op tien (59%) Nederlanders maken zich veel of enige zorgen over de uitstoot van stikstof en de impact daarvan op het milieu. In oktober 2021 waren de zorgen iets groter (67% maakte zich zorgen). Een kleine minderheid (13%) maakt zich helemaal geen zorgen over de uitstoot van stikstof en de impact daarvan op het milieu.

Linkse kiezers maken zich doorgaans meer zorgen om de uitstoot van stikstof dan anderen. Vooral in de rechts-conservatieve hoek (PVV, FvD, SGP, BBB) maakt men zich doorgaans weinig of geen zorgen over stikstof. VVD- (56% maakt zich zorgen, 44% niet) en CDA-kiezers (69% om 30%) maken zich vaker wel dan geen zorgen.

Figuur 1.1: In hoeverre maakt u zich zorgen over de uitstoot van stikstof en de impact daarvan op het milieu?

Bijna de helft wil meer actie

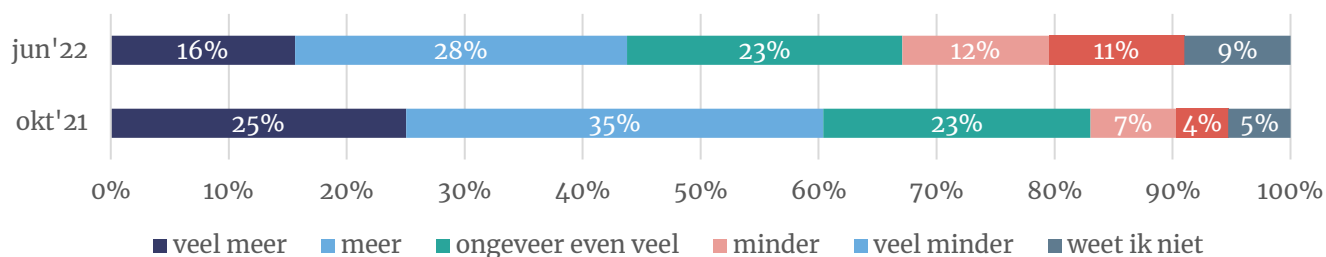
In oktober zei een duidelijke meerderheid (60%) van de Nederlanders dat het volgende kabinet meer zou moeten doen om de uitstoot van stikstof te verminderen. Dat was voor het aantreden van het kabinet Rutte IV.

Inmiddels heeft dit kabinet ambitieuzere plannen t.o.v. oktober 2021 voorgesteld om de uitstoot van stikstof te verminderen en vindt een krappe minderheid (44%) dat het kabinet nog meer moet doen. Minder dan een kwart (23%) vindt dat het kabinet minder moet doen.

De kiezers van de coalitiepartijen zijn niet helemaal eensgezind. D66'ers (71% meer, 5% minder) en CU'ers (61% meer, 10% minder) vinden dat het kabinet *meer* moet doen. Het electoraat van VVD (36% meer, 20% minder) en CDA (40% meer, 19% minder) is ook vaker voor meer dan minder actie, maar is sterker verdeeld. Ook vinden zij relatief vaak (VVD 39%, CDA 30%), dat het kabinet op de goede weg is en dus 'ongeveer evenveel' moet doen.

Figuur 1.2: Steun voor meer of minder actie vanuit kabinet

Juni: Vindt u dat het kabinet, meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de uitstoot van stikstof te verminderen? Oktober: Vindt u dat het volgende kabinet, meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de uitstoot van stikstof te verminderen?

Toelichtingen bij mening over stikstof

Om een beter beeld te krijgen van de publieke opinie omtrent dit thema stelden we de volgende open vraag: “Kunt u in uw eigen woorden aangeven wat uw gedachten zijn bij de stikstofproblematiek?” Veel mensen geven aan het een ingewikkeld dossier te vinden en niet goed te weten wat de oplossing is.

Nederlanders die wel vinden dat het kabinet voortvarend aan de slag moet met het terugdringen van de uitstoot van stikstof gebruiken daarbij de volgende argumenten:

- Natuur lijdt onder de uitstoot
- Problematiek is te lang genegeerd
- Volgende generatie krijgt nadelige gevolgen te ervaren
- Landbouwsector is te grootschalig geworden

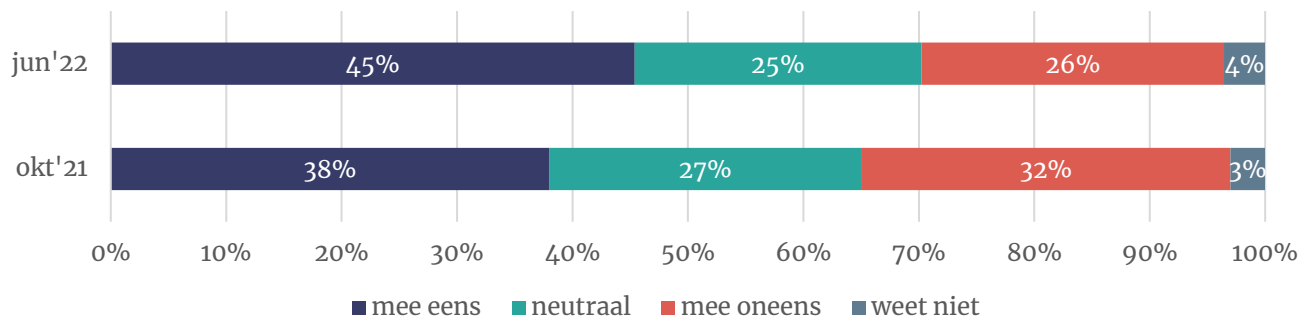
Anderen zijn sceptischer over de huidige plannen om de uitstoot van stikstof terug te dringen. De volgende argumentatielijnen komen daarbij vaak langs:

- Overheid legt verantwoordelijkheid te veel neer bij de boer
- Boeren zijn nodig voor voedselvoorziening
- Het probleem is verzonnen/opgeblazen
- Nederland ‘moet niet het braafste jongetje van de klas willen zijn’

Steun voor boerenprotesten stijgt iets

Bijna de helft van de bevolking (45%) zegt achter de boerenprotesten te staan. Ten opzichte van oktober 2021 is dit percentage gestegen (destijds 38 procent).

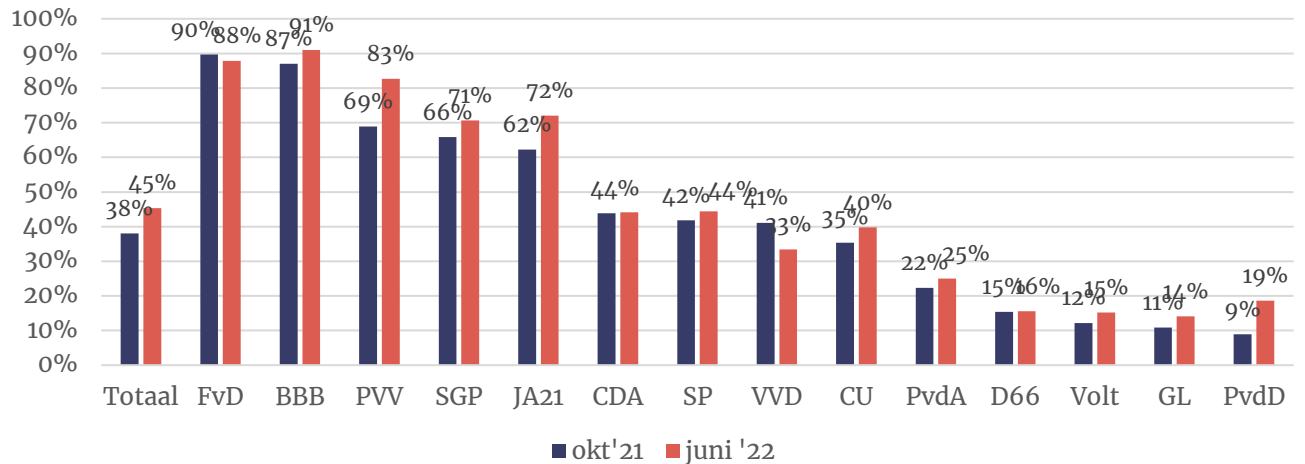
Figuur 1.3: Ik sta volledig achter de boerenprotesten tegen de stikstofmaatregelen

Steun voor de boerenprotesten hangt nauw samen met politieke voorkeur. Kiezers van conservatief-rechtse partijen (hier van FvD tot en met JA21) staan achter de boeren, terwijl dit niet geldt voor de links-progressieve hoek. CDA-, SP-, VVD- en CU-kiezers nemen een middenpositie in. Voorts zien we dat de steun voor de protesten lager is in steden en onder hoog opgeleide Nederlanders.

Figuur 1.4: Ik sta volledig achter de boerenprotesten tegen de stikstofmaatregelen.

Laten zien: helemaal mee eens en mee eens

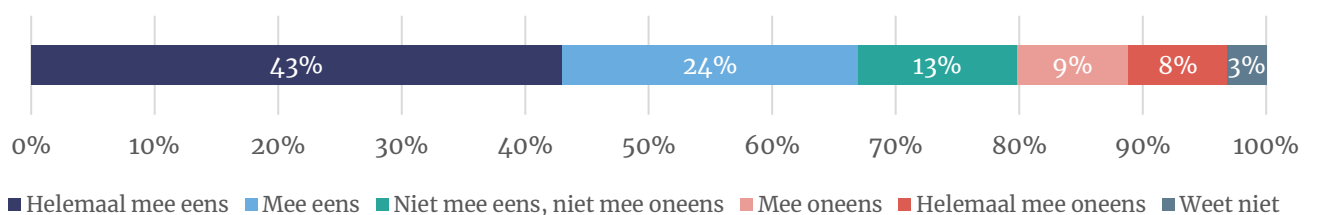

Sterke afkeuring van protest in straat politicus

Op 11 juni werd minister Van der Wal van Stikstof en Natuur bij haar huis bezocht door tientallen boeren die hun ongenoegen wilde uiten over het voorgenomen stikstofbeleid van het kabinet. Van der Wal ervoer dit zelf als bedreigend en verzocht de boeren om huiswaarts te keren.

De ruime meerderheid (67%) vindt een dergelijk protest onacceptabel terwijl 17 procent het hiermee oneens is.

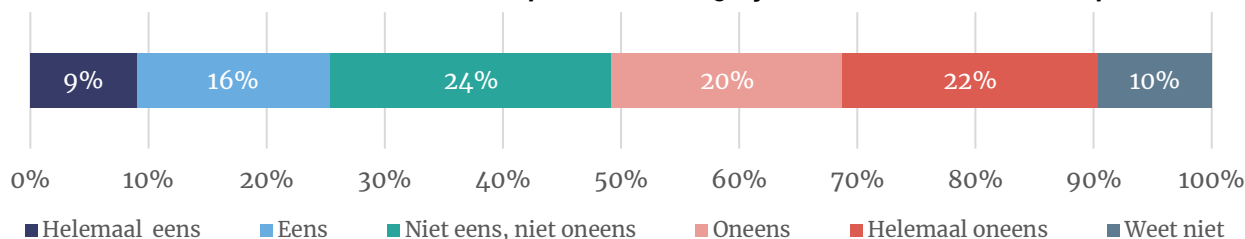
Figuur 1.5: Demonstreren tegen een politicus in zijn of haar straat is onacceptabel, ook als de demonstratie plaatsvindt op de openbare weg:

Weinig steun voor huidig stikstofplan

Het nieuwe stikstofplan dat bijna twee weken geleden werd gepresenteerd door het kabinet kan op weinig steun rekenen. Een kwart vindt dat het zo snel mogelijk moet worden uitgevoerd. Alleen Nederlanders die zich veel zorgen maken over de uitstoot van stikstof staan voor de meerderheid (57%) achter het plan. Mensen die zich enige (25% voor), niet zoveel (10% voor) of helemaal geen (6% voor) zorgen maken over stikstof zijn over het algemeen tegen.

Figuur 1.6: Het kabinet moet het nieuwe stikstofplan zo snel mogelijk uitvoeren en niet meer aanpassen

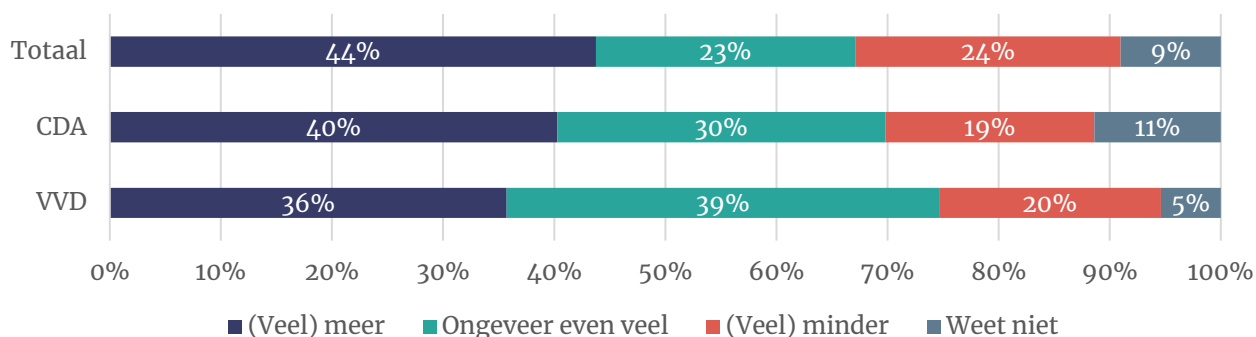

VVD- en CDA-kiezer sterk verdeeld

De stikstof-problematiek zorgt voor interne strubbelingen binnen regeringspartijen VVD en CDA. Zo stemden de VVD-leden tegen de stikstofplannen van het kabinet tijdens het congres van de partij. Uit onderstaande figuur blijkt dat de kiezers van beide partijen verdeeld zijn over de kwestie. Binnen de VVD is 36 procent voor meer en 20 procent voor minder actie. De rest heeft geen mening of vindt het zo wel goed. Ook binnen het CDA is men verdeeld.

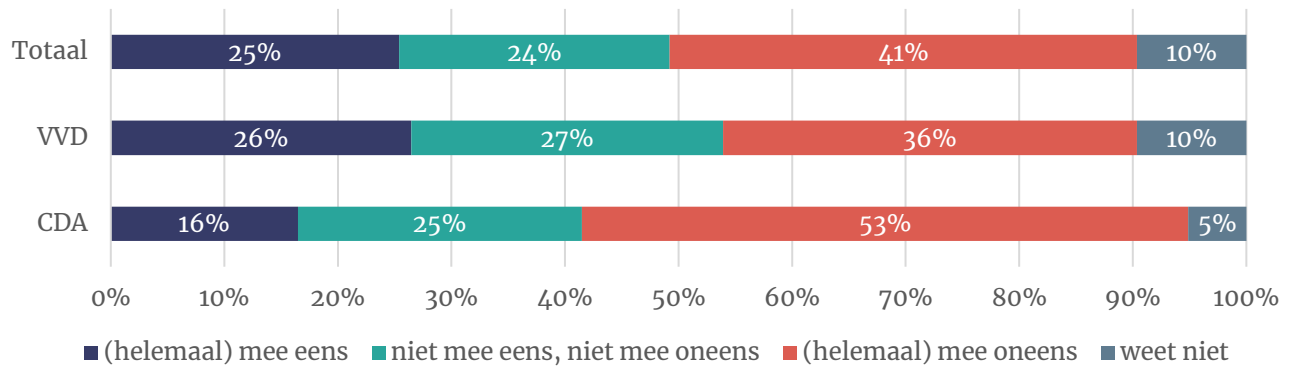
Figuur 1.7: Steun voor meer of minder actie vanuit kabinet

Vindt u dat het kabinet, meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de uitstoot van stikstof te verminderen?

Over het invoeren van het huidige stikstofplan bestaan binnen CDA minder onenigheid. Een meerderheid (53%) vindt niet dat dit plan zo snel mogelijk moet worden uitgevoerd en niet meer aangepast. Slechts 16 procent vindt dit wel. VVD-kiezers zijn ook over de kwestie sterk verdeeld: een kwart (26%) is voor terwijl 36 procent tegen is. De rest heeft geen duidelijke mening.

Figuur 1.8: Het kabinet moet het nieuwe stikstofplan zo snel mogelijk uitvoeren en niet meer aanpassen

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 17 tot maandag 20 juni. In totaal werkten 2.188 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Iedere vraag is beantwoord door de gehele steekproef. Het grootste deel van de steekproef (n=1.950) is afkomstig het I&O Research Panel, 238 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

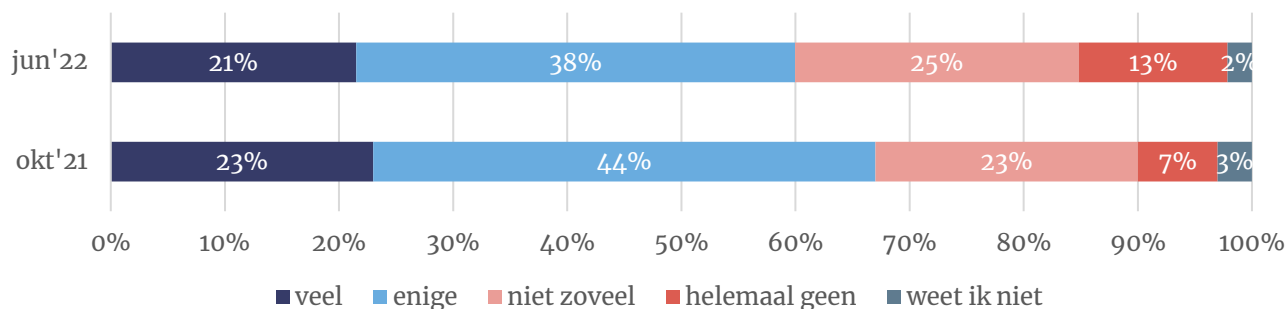
De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

2 Zorgen en vraag om actie vanuit kabinet

2.1 Meerderheid Nederlanders maakt zich zorgen om stikstof

Zes op tien (59%) Nederlanders maken zich veel of enige zorgen over de uitstoot van stikstof en de impact daarvan op het milieu. In oktober 2021 waren de zorgen iets groter (67% maakte zich zorgen). Een kleine minderheid (13%) maakt zich helemaal geen zorgen over de uitstoot van stikstof en de impact daarvan op het milieu.

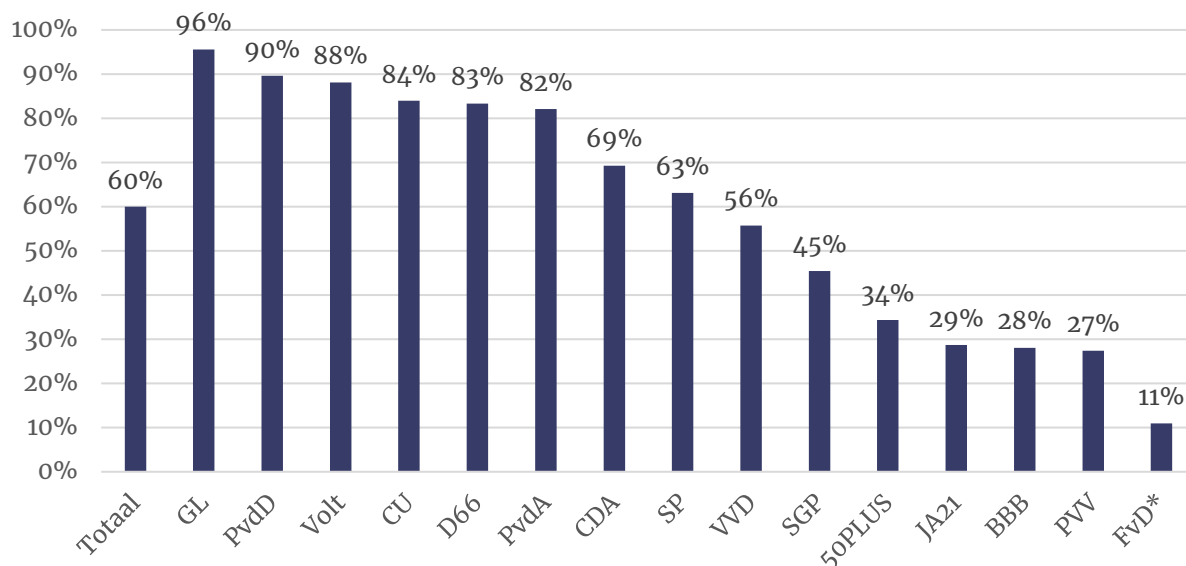
Figuur 2.1: In hoeverre maakt u zich zorgen over de uitstoot van stikstof en de impact daarvan op het milieu?

Naar politieke voorkeur

Linkse kiezers maken zich doorgaans meer zorgen om de uitstoot van stikstof dan anderen. Vooral in de rechts-conservatieve hoek maakt men zich doorgaans weinig of geen zorgen over stikstof. VVD- (56% maakt zich zorgen, 44% niet) en CDA-kiezers (69% om 30%) maken zich vaker wel dan geen zorgen.

Figuur 2.2: In hoeverre maakt u zich zorgen over de uitstoot van stikstof en de impact daarvan op het milieu?
Laten zien: maakt zich veel/enige zorgen¹

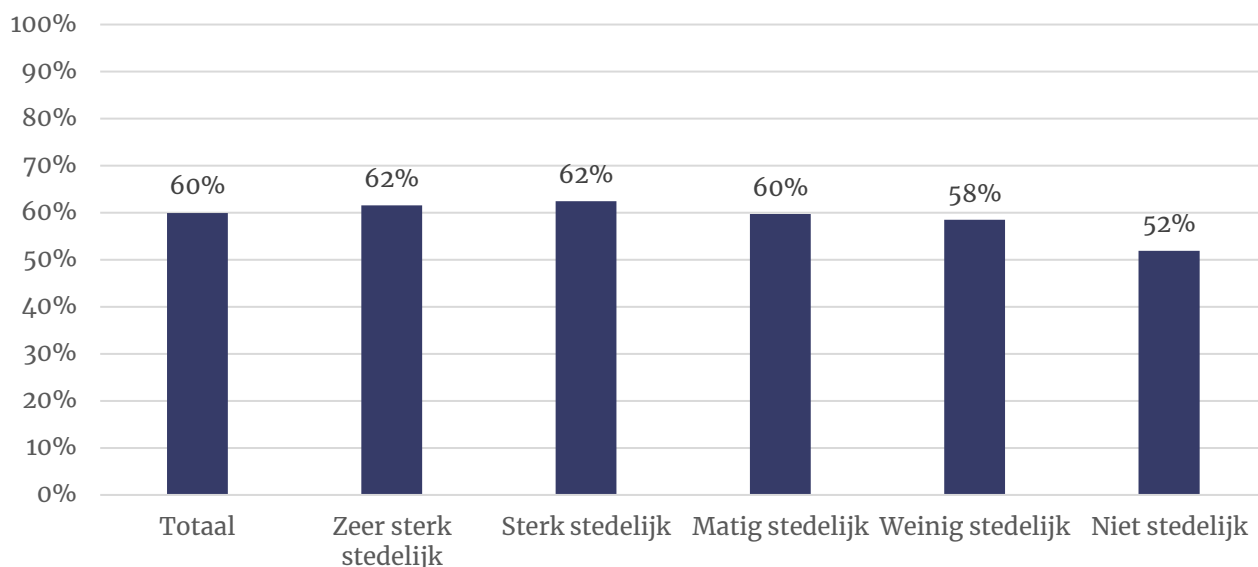

¹ Het percentage van FvD is indicatief vanwege het lage aantal waarnemingen (n=32).

Naar mate van stedelijkheid

Inwoners van stedelijke en minder stedelijke gebieden verschillen beperkt van mening met betrekking tot stikstof. In zeer sterk stedelijke, stedelijke, matig stedelijke en weinig stedelijke gebieden maken zes op tien mensen zich veel of enige zorgen over de uitstoot van stikstof.² Inwoners van niet-stedelijke gebieden maken zich iets minder zorgen (52%). Desalniettemin betreft dit nog steeds een meerderheid.

Figuur 2.3: In hoeverre maakt u zich zorgen over de uitstoot van stikstof en de impact daarvan op het milieu?
Laten zien: maakt zich veel/enige zorgen, naar mate van stedelijkheid

² Voor een definitie, zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen/stedelijkheid--van-een-gebied->

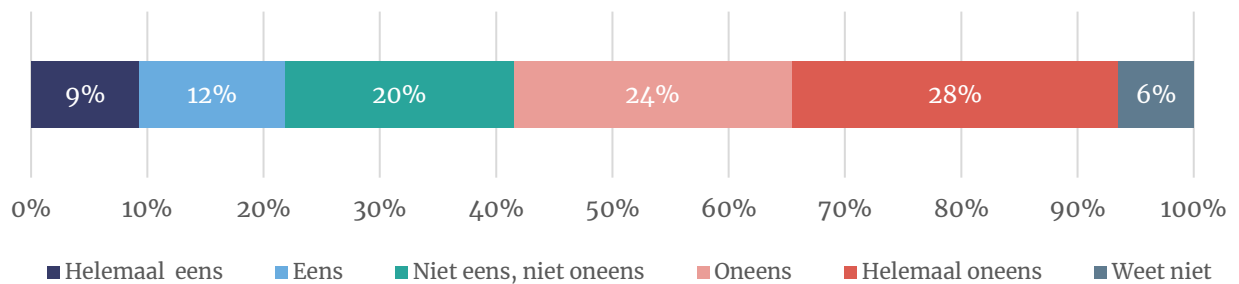

2.2 Een op vijf ziet geen probleem

Een op vijf Nederlanders (21%) vindt het 'onzin' dat we een stikstofprobleem hebben in Nederland. De meerderheid (52%) is het daarmee oneens.

Nederlanders die stikstofproblematiek als onzin bestempelen stemmen vaak FvD (78% vindt het onzin), PVV (53%), JA21 (45%) of BBB (43%).

Figuur 2.4: Het is onzin dat we een stikstofprobleem hebben in Nederland

2.3 Bijna de helft wil nu meer actie van kabinet

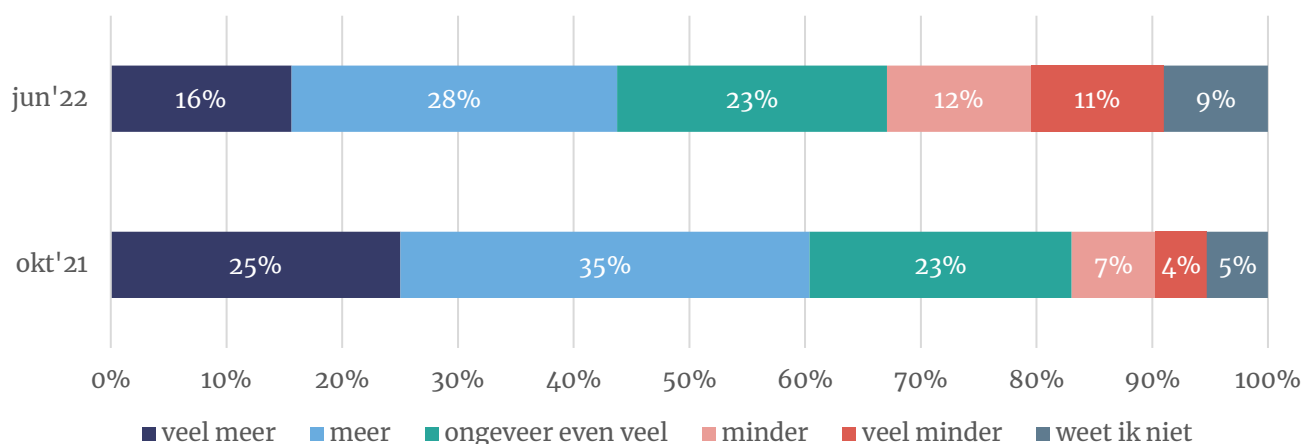
In oktober zei een duidelijke meerderheid (60%) van de Nederlanders dat het volgende kabinet meer zou moeten doen om de uitstoot van stikstof te verminderen. Dat was voor het aantreden van Rutte IV.

Inmiddels heeft het kabinet ambitieuzere plannen voorgesteld om de uitstoot van stikstof te verminderen en vindt een krappe minderheid (44%) dat het kabinet nog meer moet doen. Minder dan een kwart (23%) vindt dat het kabinet minder moet doen.

De kiezers van de coalitiepartijen zijn niet helemaal eensgezind. D66'ers (71% meer, 5% minder) en CU'ers (61% meer, 10% tegen) vinden dat het kabinet *meer* moet doen. Het electoraat van VVD (36% meer, 20% minder) en CDA (40% meer, 19% minder) is ook vaker voor meer dan minder actie, maar is sterker verdeeld. Ook vinden zij relatief vaak (VVD 39%, CDA 30%) dat het kabinet op de goede weg is en dus 'ongeveer evenveel' moet doen.

Figuur 2.5: Steun voor meer of minder actie vanuit kabinet

Juni: Vindt u dat het kabinet, meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de uitstoot van stikstof te verminderen? Oktober: Vindt u dat het volgende kabinet, meer, minder of ongeveer evenveel moet doen om de uitstoot van stikstof te verminderen?

2.4 Toelichtingen bij mening omtrent stikstof

Om een beter beeld te krijgen van de publieke opinie omtrent dit thema stelden we de volgende open vraag: “Kunt u in uw eigen woorden aangeven wat uw gedachten zijn bij de stikstofproblematiek?” Veel mensen geven aan het een ingewikkeld dossier te vinden en niet goed te weten wat de oplossing is.

Nederlanders die wel vinden dat het kabinet voortvarend aan de slag moet met het terugdringen van de uitstoot van stikstof gebruiken daarbij de volgende argumenten:

- Natuur lijdt onder de uitstoot
- Problematiek is te lang genegeerd
- Volgende generatie krijgt nadelige gevolgen te ervaren
- Landbouwsector is te grootschalig geworden

“Einde van de diversiteit en natuur als er niets aan gedaan wordt.”

- GroenLinks-kiezer

“Te veel stikstof in de lucht is slecht voor alles wat leeft, diversiteit verdwijnt.”

- Volt-kiezer

“Te lang niets aan gedaan en nu moet er rigoures iets gebeuren, dat maakt het lastig zo niet onhaalbaar.”

- VVD-kiezer

“De overheid heeft veel te lang weggekeken. Alles moest mogen: 130 km rijden, uitbreiding Schiphol, veel te grote veestapel enz. En nu moet er opeens van alles gebeuren.”

- PvdA-kiezer

“Als er niks veranderd aan de uitstoot van stikstof, krijgt de volgende generatie daar de gevolgen van op hun bord.”

- D66-kiezer

“We moeten stoppen de veeschuur van Europa te zijn. Waarom moet onze natuur zoveel lijden onder de stikstofproblematiek van de vee-industrie terwijl we hiervan zoveel exporteren? Minder consumptie en minder exporteren. Dan kan de veestapel flink slinken.”

- D66-kiezer

“Gevolg van het intensieve grondgebruik in Nederland.”

- GroenLinks-kiezer

“Er wordt in Nederland veel te veel (varkens)vlees geproduceerd. Dat moet ten minste halveren. Dat zal het stikstof probleem oplossen.”

- PvdD-kiezer

Anderen zijn sceptischer over de huidige plannen om de uitstoot van stikstof terug te dringen. De volgende argumentatielijnen komen daarbij vaak langs:

- Overheid legt verantwoordelijkheid te veel neer bij de boer
- Boeren zijn nodig voor voedselvoorziening
- Het probleem is verzonnen/opgeblazen
- Nederland ‘moet niet het braafste jongetje van de klas willen zijn’

“De boeren worden altijd gepakt. En de rest van de industrie zoals tata steel die kunnen gewoon door gaan, en als de regering er over begint dan zeggen ze dat gaan we pas over twee of drie jaar bekijken. Daar hebben we nog geen tijd voor.”

- BBB-kiezer

“Er moet minder stikstof worden uitgestoten, maar de schuld moet niet bij 1 groep gelegd worden. Iedereen moet minderen.”

- CDA-kiezer

“Grote vervuilende bedrijven aanpakken, niet alleen de boeren. Minder vliegen en auto's op de weg.”

- SP-kiezer

“Het is een mondiaal probleem en niet alleen een Nederlands probleem. Stikstof houdt niet op bij de grens en is een papieren probleem. Minder boeren in Nederland leidt straks tot de import van vlees uit landen die het niet zo nauw nemen met dierenwelzijn en de stikstofuitstoot.”

- PVV-kiezer

“Het probleem zit niet (alleen) bij de boeren. De zware industrie en luchtvaart lijken er mee weg te komen.”

- VVD-kiezer

“Het is een ‘papieren’ probleem.”

- VVD-kiezer

“Een zelf gecreëerd probleem dat in andere landen niet zo erg speelt als in Nederland.”

- PVV-kiezer

“Dat Nederland te veel vooroploopt en dat er straks Europees nieuwe regels komen dat NL nog verder moet minderen. Duitsland gaat juist aan gas beginnen terwijl wij er juist van af moeten. Zeer tegenstrijdig.”

- SP-kiezer

“Het is een niet bestaand probleem gecreëerd door de linkse activisten en de overheid gaat er achterstaan. Struisvogelpolitiek omdat onze regering niet de kennis en kunde heeft om objectief te oordelen.”

- BBB-kiezer

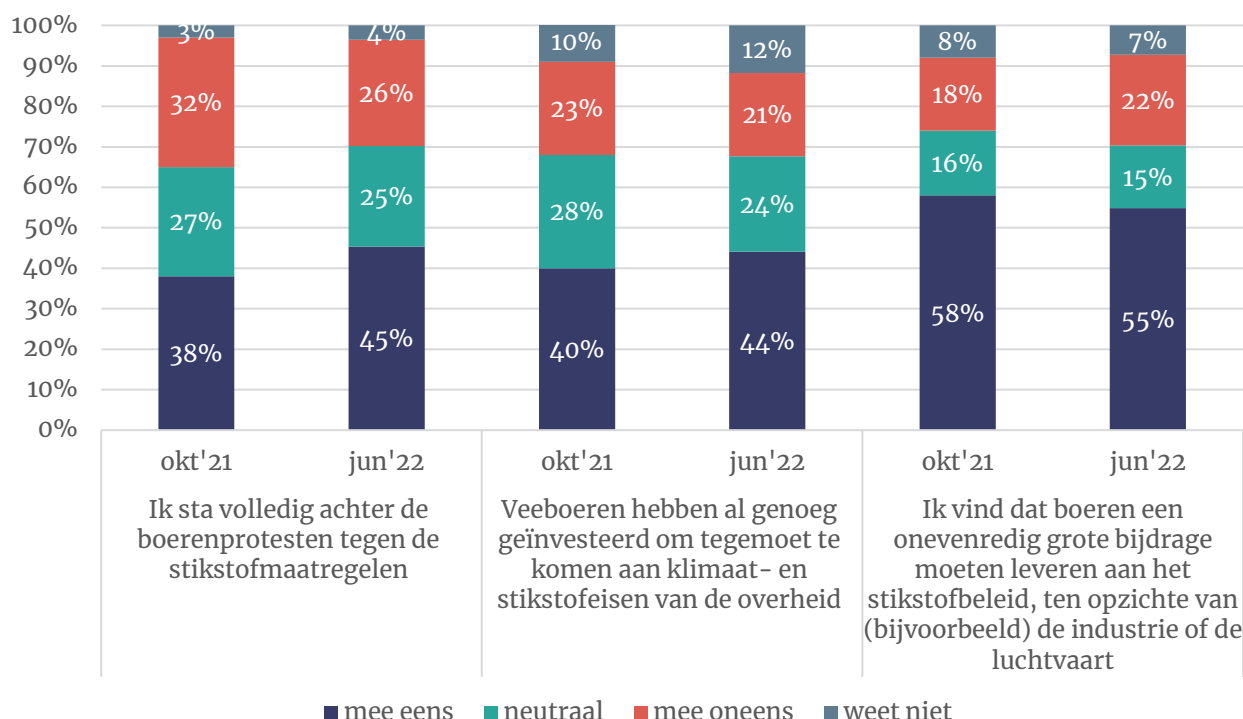

3 Steun voor boerenprotesten

3.1 Bijna de helft staat achter boerenprotesten

Bijna de helft van de bevolking (45%) zegt achter de boerenprotesten te staan. Ten opzichte van oktober 2021 is dit percentage gestegen (destijds 32 procent). Een meerderheid van de Nederlanders (55%) vindt bovendien dat boeren een onevenredig grote bijdrage moeten leveren aan het stikstofbeleid in vergelijking met andere sectoren. Dat percentage is stabiel t.o.v. oktober.³ Datzelfde geldt voor de tweede stelling (“veeboeren hebben al genoeg gedaan om tegemoet te komen aan klimaat- en stikstofeisen van de overheid”).

Figuur 3.1: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen.

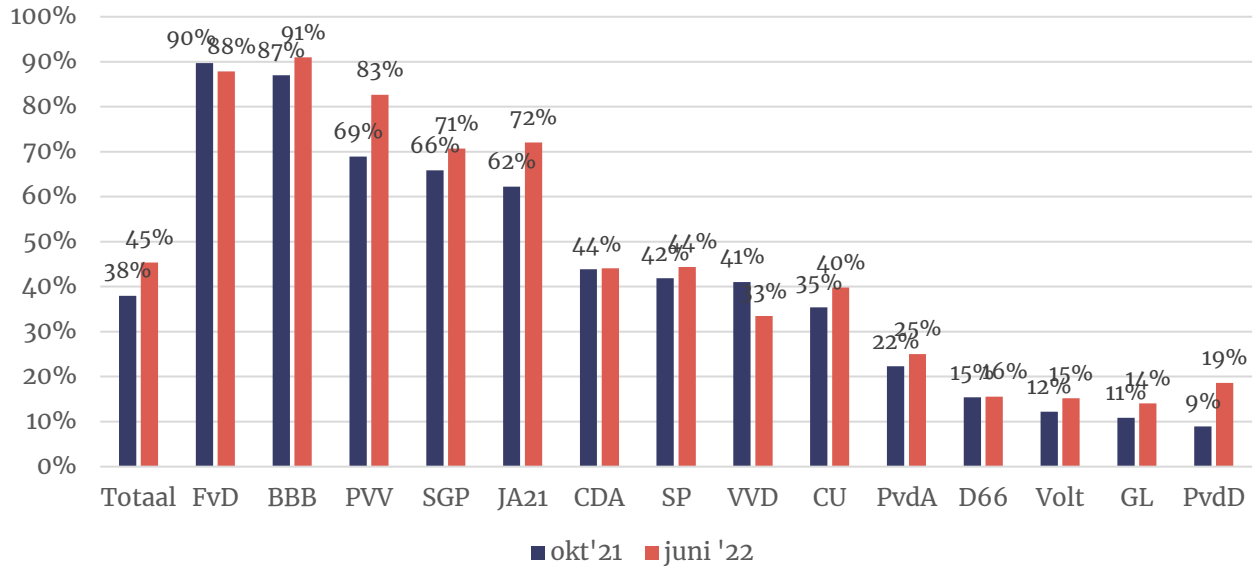
³ In oktober 2021 stelden we deze vraag net anders: “De veehouderij wordt in vergelijking met andere sectoren (bv: industrie, luchtvaart) onevenredig belast als het gaat om stikstofreductie.”

3.2 Rechts-conservatieve kiezer steunt de protesten

Steun voor de boerenprotesten hangt nauw samen met politieke voorkeur. Kiezers van conservatief-rechtse partijen (hier van FvD tot en met JA21) staan achter de boeren, terwijl dit niet geldt in de links-progressieve hoek. CDA-, SP-, VVD- en CU-kiezers nemen een middenpositie in.

Figuur 3.2: Ik sta volledig achter de boerenprotesten tegen de stikstofmaatregelen.

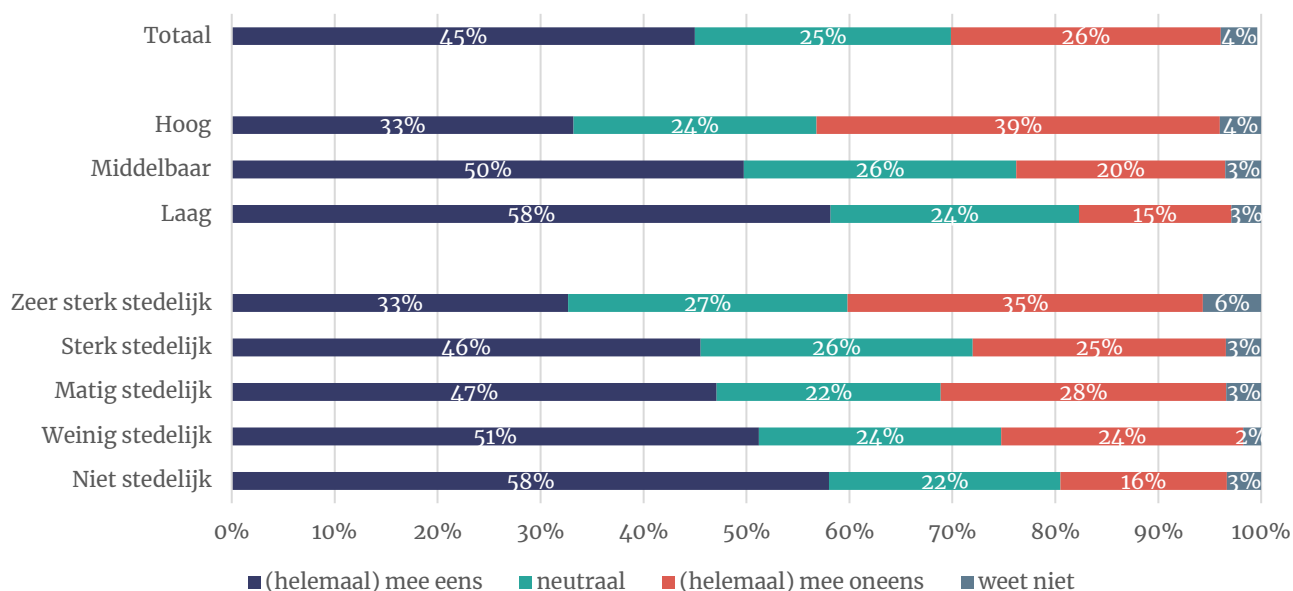
Laten zien: helemaal mee eens en mee eens

3.3 Stedelingen en hoog opgeleiden zijn terughoudender

Hoger opgeleide Nederlanders staan minder vaak (33%) achter de boerenprotesten dan gemiddeld. Datzelfde geldt voor inwoners van zeer sterk stedelijke gebieden (33% steunt 35% steunt niet).

Figuur 3.3: Ik sta volledig achter de boerenprotesten tegen de stikstofmaatregelen.

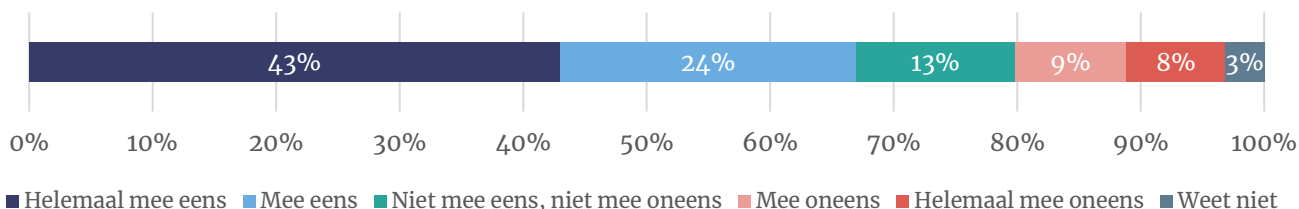

3.4 Protest in straat van politici sterk afgekeurd

Ondanks dat bijna de helft van de Nederlanders achter de boerenprotesten staan is er weinig steun voor demonstraties tegen een politicus in zijn of haar straat. Op 11 juni werd minister Van der Wal van Stikstof en Natuur bij haar huis bezocht door tientallen boeren die hun ongenoegen wilde uiten over het voorgenomen stikstofbeleid van het kabinet. Van der Wal ervoer dit zelf als bedreigend en verzocht de boeren om huiswaarts te keren.

De ruime meerderheid (67%) vindt een dergelijk protest onacceptabel terwijl 17 procent het hiermee oneens is. Kiezers aan de rechterkant van het politieke spectrum kunnen het vaakst begrip opbrengen voor een dergelijk protest. Substantiële delen van het electoraat van BBB (33%) PVV (40%) en FvD (60%⁴) vinden een dergelijk protest acceptabel.

Figuur 3.4: Demonstreren tegen een politicus in zijn of haar straat is onacceptabel, ook als de demonstratie plaatsvindt op de openbare weg:

⁴ Indicatief percentage vanwege lage n (32).

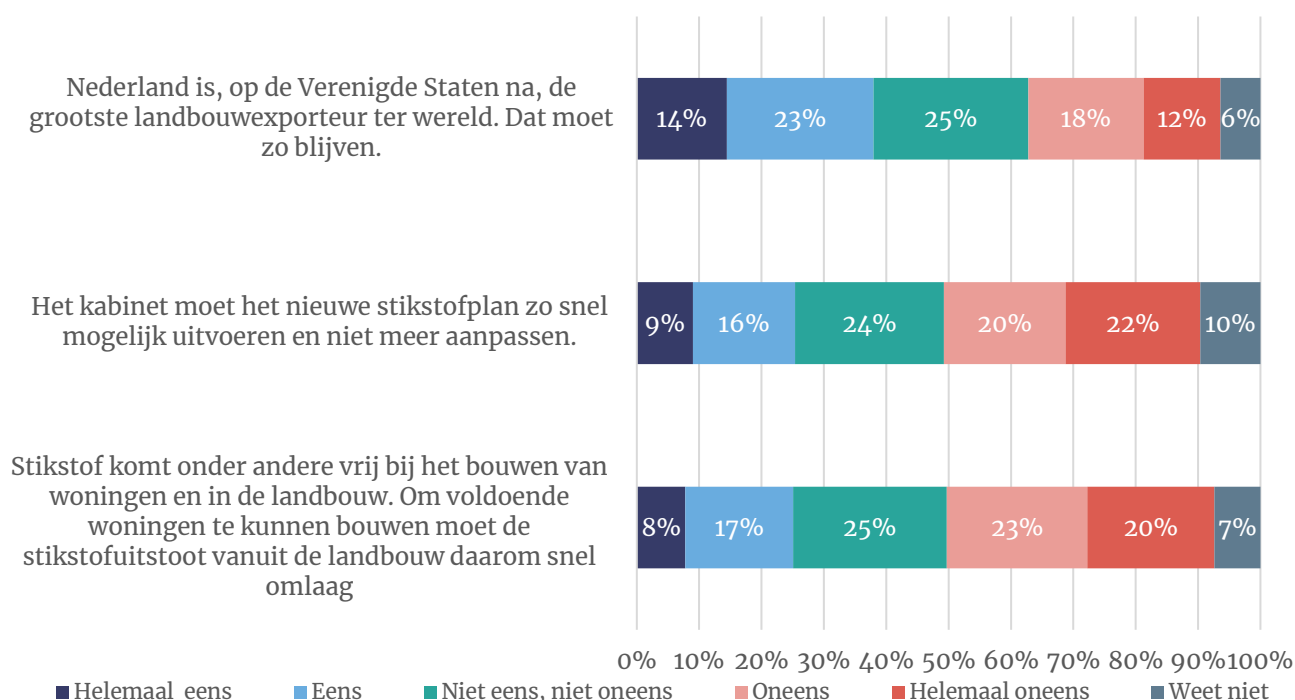
4 Houdingen t.o.v. beleid

De waarde van de Nederlandse landbouwexport wordt geschat op zo'n 105 miljard euro.⁵ Daarmee is Nederland, na de Verenigde Staten, de grootste landbouwexporteur ter wereld. Een minderheid van de Nederlanders (37%) vindt dat dat zo moet blijven. De rest is het oneens (30%) of heeft geen duidelijke mening.

Slechts een kwart vindt dat het kabinet het nieuwe stikstofplan⁶ van het kabinet zo snel mogelijk moet worden doorgevoerd. Links-progressieve kiezers zijn het hier vaker mee eens dan oneens, maar onder overige Nederlanders is meer scepsis. Van de coalitiepartijen is alleen steun vanuit D66-kiezers (49% eens, 19% oneens). VVD- (26% eens, 36% oneens), CDA- (16% eens, 53% oneens) en CU-kiezers (22% eens, 40% oneens) zijn van mening dat er aanpassingen moeten worden gedaan.

Ook legden we aan Nederlanders voor of zij vinden dat de stikstofuitstoot van vanuit de landbouw omlaag moet zodat er meer huizen kunnen worden gebouwd. Hier is een vierde het mee eens terwijl 43% dit niet vindt.

Figuur 4.1: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen?

⁵ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/03/landbouwexport-in-2021-voor-het-eerst-boven-de-100-miljard-euro>

⁶ Het kabinet wil de stikstofuitstoot rond natuurgebieden met 70 procent verlagen. Dat betekent dat niet alle boeren door kunnen gaan met hun bedrijf en de veestapel fors zal moeten krimpen.

5 Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 17 tot maandag 20 juni. In totaal werkten 2.188 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Het grootste deel van de steekproef (n=1.950) is afkomstig het I&O Research Panel, 238 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tergoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2021). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl